

De plattelandsgemeenten zoeken daarbij samenwerking met de Arbeidsbeurzen in nabij gelegen steden.

Art. 11. In verband met plaatselijke omstandigheden en in overleg met de organisaties van belanghebbenden make de Gemeente een verordening inzake de vervroegde winkelsluiting.

Art. 12. De Gemeente zorge met ernst voor een doelmatige uitvoering van de Woningwet. Zij steune alle Vereenigingen, die in het belang der Volkshuisvesting werkzaam willen zijn. Waar het particulier initiatief te kort schiet, bouwe de Gemeente zelf goede en goedkoope arbeiderswoningen.

Ook met het oog op de belangen der volkshuisvesting behooren de Gemeentebesturen er zorg voor te dragen, dat zij tijdig in het bezit komen van gronden, die voor de uitbreiding der Gemeente van beteekenis kunnen zijn.

Art. 13. De Gemeentelijke Overheid bevordere krachtig de volksgezondheid, o. m. door een goeden reinigingsdienst, het steunen of oprichten van zwem- en badinrichtingen, van gemeentelijke slachthuizen, keuring van levensmiddelen, etc.

Ook worde in de plattelandsgemeenten bovenal gezorgd voor goed en voldoende drinkwater (stand-pijpen, waterleiding in samenwerking met genabuurde Gemeenten).

Art. 14. De Gemeente steune, waar noodig, de klein-industrie en den landbouw, o.m. door het tegen billijke en gemakkelijke afbetalingsvoorwaarden verkrijgbaar stellen van krachtwerktuigen, het goedkoop leveren van electriciteit, het subsidiëren van land- en tuinbouwcursussen. Zij geve grond in erfpacht aan hen, die daarop eene onderneming van industrieelen aard willen vestigen. Het verkrijgen van land door landarbeiders worde krachtig bevorderd.

Art. 15. Bij het heffen van plaatselijke directe belasting naar het inkomen houde het gemeentebestuur rekening met de financieele draagkracht der verschillende groepen van ingezetenen en neme in de desbetreffende verordening zoodanige bepalingen op, dat, behalve een aftrek voor noodzakelijk levensonderhoud, ook worde toegestaan een, berekend naar het aantal kinderen.

NEUTRALE EN KOLONIALE BOND.

Bestuur: F. Fokkens, Voorzitter; G. L. Gonggrijp; H. B. van Rhijn; A. Herman de Boer, Secretaris.

Program van Beginselen.

I. Het streven van den Bond is het bevorderen en aankweken van *naastenliefde*, gegrond op de overtuiging, dat het ideaal van een altijddurenden vrede nimmer zal kunnen bereikt worden, wanneer de menschheid niet algemeen diep doordrongen wordt van het begrip „naastenliefde” en de waarde van den mensch, de waarde van menschenlevens niet hooger gesteld wordt dan de waarde van een stuk grond. Op de kweekscholen behooren de toekomstige onderwijzers, op de scholen de kinderen, ervan te worden doordrongen, zoomede in het openbaar een ieder waar zich de gelegenheid voordoet. Dan is er kans, dat een volgend geslacht er edeler principes tegenover de menschheid op na houdt dan het tegenwoordige en dat het alleen *daarom* den oorlog verfoeit.

In het belang van dit streven dient alles vermeden te worden wat aanleiding kan geven tot verdeeldheid en oneenigheid, door partijbelangen in het leven geroepen.

Daarom geen aansluiting bij partijen van links of van rechts, maar neutraal, de zaken alleen toetsend aan het belang van Land en Volk, van *Nederland en Koloniën*, onafhankelijk van eenig partijbelang, aan rechtvaardigheid en aan naastenliefde.

Voor al onze *koloniën* moeten staan buiten alle partijbelang. Voor ieder *Nederlander* maken zij een der hoogste belangen uit, omdat alleen door de koloniën ons land zijn groote beteekenis heeft. Koloniale menschen, nl. zij, die bij onze koloniën direct of indirect betrokken zijn, voor onze koloniën hart hebben, moeten zich dan ook niet tevreden stellen met mee te loopen met de eene of andere partij, maar zij moeten door medewerken aan den groei van den *Neutralen en Kolonialen Bond* zelf het initiatief nemen om het koloniale element in de Tweede Kamer zoo sterk mogelijk te maken.

II. Ten aanzien der *koloniën* staat de Bond het volgende voor:

a. Bij de opvoeding der bevolking tot zelfbestuur, waarmede men doende is, behoort geleidelijkheid betracht en alle schokken vermeden te worden. Daarbij moet er voor worden gewaakt, dat wanneer het eenmaal tot zelfbestuur komt, de kleine man dan niet door de bevoorrechten in ontwikkeling onderdrukt wordt, zooals vroeger geschiedde door de bevoorrechten in afkomst en positie. Dringend noodzakelijk is det daartoe, dat het onderwijs *van beneden af* beduidend krachtiger dan tot nog toe wordt ter hand genomen.

b. De opvoeding tot zelfbestuur behoort zich ook uit te strekken tot het zich leeren verdedigen. De Inlandsche bevolking toch kan niet in een toestand gelaten worden, die haar bij latere loslating tegenover elken aanvaller volkomen weerloos zou doen zijn. Bij invoering eener Inlandsche milite, zooals het plan is, verdient het aanbeveling het barisan-instituut, als vallende het meest in den smaak der bevolking, tot model te nemen. Overigens behoort de defensie zoowel in het belang van het Moederland als in dat der koloniën krachtig en onverwijld te worden aangevat, de defensie te land zoowel als die ter zee, ter zee in het bijzonder door aanschaffing van een groot aantal duikbooten.

c. Gelijkheid voor allen, blank en bruin, moet zooveel doenlijk bevorderd worden. Gelijke rechten, gelijke rechtsbedeeling, gelijke verplichtingen, openstelling voor allen, bij gelijke bekwaamheid, van alle ambten en betrekkingen, die daarvoor in aanmerking kunnen komen, zoowel civiele als militaire, op gelijke bezolgingen.

d. Krachtige bevordering van industrie, zoodanig, dat Indië op industrieel gebied zooveel mogelijk onafhankelijk wordt van Europa.

e. Uitbreiding van spoor- en tramwegen, zijnde er geen beter middel om Indië op het gebied van landbouw en industrie snel vooruit te doen gaan.

f. Indische landsdienaren, civiele en militaire, behooren ten aanzien van den waarborg voor de richtige uitbetaling *ten allen tijde* van hunne pensioenen en die der weduwen, op gelijke lijn gesteld te worden met de landsdienaren hier te lande.

g. Gewaakt dient te worden, dat de strijd hier te lande gevoerd ten aanzien van het bijzonder onderwijs, niet naar Indië wordt overgebracht. De daar thans geldende bepalingen betreffende het openbaar en bijzonder onderwijs zijn alleszins voldoende en dienen gehandhaafd te worden.

h. De zending behoort, vooral in de niet Mohammedaansche streken, den steun en medewerking te hebben van het bestuur.

Ten aanzien van het *Moederland* staat de Bond voor:

a. Reeds nu tijdens den oorlog moeten van Regeeringswege maatregelen genomen worden om na den vrede de Nederlandsche Nijverheid, Industrie en Handel krachtig te steunen in haar concurrentie met het Buitenland en om te voorkomen, dat de demobilisatie in Nederland aanleiding kan geven tot vermeerdering van het aantal werklozen.

b. Het zich thans verklaren vóór of tegen den vrijhandel heeft geen zin. *Nederland* zal na den oorlog te dien opzichte rekening moeten houden met het naburige buitenland.

c. Niemand te laten gebrek lijden brengt het betrachten van naastenliefde mee.

Bij invaliditeit en ouderdom behooren daarom uitkeeringen te worden gedaan aan hen, die dit noodig hebben, zoomede bij ziekte en ongeval.

In deze moeilijke tijden verdient het bovendien aanbeveling in elke gemeente enkele opcenten te heffen op de plaatselijke directe belasting naar het inkomen tot vorming van een fonds voor gebreklijgenden, te beheeren en te distribueeren door een van gemeentewege te benoemen commissie (geen armenzorg). Mede zou daartoe kunnen strekken de heffing van een percentage bij verkoopingingen in het openbaar en bij overdracht van onroerende goederen.

d. Alle arbeid, zoowel hoofd- als handenarbeid, behoort niet alleen betaald te worden met loon, maar, waar eenigszins doenlijk, ook met een aandeel in de winst, die door dien arbeid gemaakt wordt.

e. Wijl bij het betrachten van naastenliefde men het eerst aangewezen is op de vrouw en zij daarin steeds vooraan gaat, behoort aan haar wensch om ten aanzien van het kiesrecht op één lijn gesteld te worden met den man, ten volle te worden tegemoet gekomen.

f. Nu tot beëindiging van den schoolstrijd door alle partijen A is gezegd, eischt de konsekwentie, dat de gelijkstelling van het bijzonder onderwijs met het openbaar in alle deelen wet doorgevoerd.

g. De bres, door de wret Limburg geschoten in den muur van ouderwetsche sleur op het gebied van gymnasiaal onderwijs, behoort te worden verwijld. Onnoodige ballast, die de jongelui thans nog bij verschillende examens moeten meevoeren, moet worden weggenomen. Evenmin als voor de studie in de wis- en natuurkundige vakken en in de geneeskunde de kennis van Latijn en Grieksch meer noodig geacht wordt, evenmin behoort die kennis nog geëischt te worden voor de universiteitsexamens in de moderne talen, terwijl de eischen voor die kennis voor de examens in de rechtswetenschap belangrijk lager kunnen worden gesteld.

Bij het afnemen van examens in deze tijden behoort rekening te worden gehouden met de buitengewone omstandigheden waaronder de jongelieden hebben moeten leeren en studeeren, te weten: de mobilisatie, de aanvankelijke gasrantsoeneering (2 uur in 't donker), de latere gas- en kolenrantsoeneering (de geheele familie in één vertrek), onvoldoende voeding, de invloed van oorlogswee. In verband daarmee is het wenschelijk de examens zooveel mogelijk tweemaal in het jaar af te nemen en de maatregel, die bij enkele examens ten behoeve van de gemobiliseerden is ingevoerd om van vakken waarin de candidaat geslaagd is bij een hernieuwd examen vrijstelling te verleen, meer algemeen door te voeren.

h. het is wenschelijk, dat de Staten-Generaal meer dan tot nog toe gekend worden in Buitenlandsche Zaken en dat de consulaire dienst belangrijk wordt uitgebreid.

NEUTRALE PARTIJ.

Bestuur: 1e voorzitter: H. J. ter Hall, villa „Buitenlust”, Rijswijk Z.-H.; 2e voorzitter: Joh. Vulsma, Utrechtschestraat, Amsterdam; secretaris: Paul Carrée (Hübscher) Obrechtstraat 506, den Haag; 1e penningmeester: Fr. Klein—Bloesem, van Ostadestraat 532, den Haag; 2e penningmeester: Louis Bouwmeester Jr., Scala, den Haag; commissarissen: Ph. Soesman, Casino, Rotterdam; P. Niezen, Marconistraat 28, den Haag.

Grondbeginsel: „Erkennende dat iedere factor van het „Algemeen Staatsbelang”, recht heeft op belangstelling van en verdediging door hen, die door de kiezers naar het Parlement zijn gezonden om alle Staatsbelangen te behartigen, wensch de „Neutrale Partij” *erkenning als belangrijke mede-factoren dier Algemeene Staatsbelangen van „De Kunst” en het „Amusementsbedrijf”.*

De „Neutrale Partij” wensch bij de behandeling van ieder vraagstuk in het parlement gehandeld te zien overeenkomstig het „Algemeen Staatsbelang” en dus met terzijde stelling van de tot heden in hoofdzak gevolgde handelwijze, die mee-